

Marks kommun
markskommun@mark.se

2020-05-20

1 (25)

Dnr-SI 2019:8938

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Björketorpskolan i Marks kommun

Inledning

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen gäller särskilda rekommendationer. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Eftersom skolan fortfarande är aktiv och ska fortgå men under andra omständigheter menar Skolinspektionen dock att det är viktigt att meddela bedömningen efter den tidigare tillsynen eller granskningen som redan ägt rum. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter. Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Björketorpskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Björketorpskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera skolenhetens resultat samt undervisningens genomförande och utifrån analysen genomföra nödvändiga utvecklingsåtgärder.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till så att undervisningen utformas så att eleverna görs delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i låg utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektor behöver arbeta för att det ska finnas ett samlat arbete kring studiero på skolan.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för lärarna att kunna göra likvärdiga och rättvisa bedömningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 januari 2021 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:8938) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn inte följer upp undervisningens genomförande eller analyserar elevernas studieresultat och utifrån det leder ett samlat pedagogiskt utvecklingsarbete. Det förekommer ett visst utvecklingsarbete men det är inom ramen för den enskilde lärarens undervisning och inte som ett samlat arbete utifrån en analys av elevernas resultat eller skolans värdegrundsarbete. Dessutom saknas ett långsiktigt och strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Rektorn har inte organiserat verksamheten på så sätt att det skapas förutsättningar för lärare att bedriva ett gemensamt utvecklingsarbete på skolan. Rektorn tar inte heller ett aktivt ansvar för att obehöriga lärare introduceras i skolans uppdrag och förhållningssätt. Även om Skolinspektionen valt att bara lyfta fram ett utvecklingsområde gällande rektorns ledarskap är det viktigt

att rektorn även arbetar med att utveckla andra delar där granskningen visar bristande kvalitet i rektorns ledarskap.

Skolan saknar ett samlat arbete kring uppföljning och analys av resultat

Granskningen visar att det i väsentliga delar saknas ett samlat arbete kring uppföljning och analys av studieresultat och värdegrundsarbete på skolan. I dokumentationen som sammanställts av den tidigare rektorn och som Skolinspektionen tagit del av inför granskningen framgår bland annat att skolledningen och elevhälsoteamet vid två tillfällen per termin sammanställer och analyserar omdömen och betyg. Emellertid visar intervju med såväl rektorn som personal att den uppföljning som beskrivs i inkommen dokumentation inte är ett aktivt pågående arbete med uppföljning av studieresultat på skolenhetsnivå. Av Skolinspektionens intervju med lärarna samt skolans elevhälsoteam framgår att de genomför klasskonferenser en gång per termin och att de då tittar på elevernas resultat på individnivå men inte gör någon analys på gruppnivå. Syftet med det är att fånga upp elever som riskerar att inte nå målen och utifrån det sätta in relevanta åtgärder. Vidare berättar lärarna att de för ett par år sedan gjorde jämförelser av betyg på gruppnivå men att det inte ledde fram till några åtgärder. De säger vidare att det i nuläget saknas en plan för arbetet med att följa upp och analysera elevernas resultat på gruppnivå. I intervjun med rektorn framkommer att hen under sin korta tid på skolan inte följt upp elevernas studieresultat men planerar att skapa en struktur för detta arbete. I den skriftliga dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att de identifierat generellt låga resultat för eleverna på skolan jämfört med elever i riket. I dokumentationen lyfter de särskilt fram matematikundervisningen som ett utvecklingsområde. Som en åtgärd för att höja resultaten i matematik framgår vidare att lärarna ska få handledning i matematikundervisning under vårterminen 2020. I Skolinspektionens intervju med lärarna framgår dock att de inte känner till att dessa åtgärder planerats och inte heller har fått tillgång till handledning. I intervjun med rektorn framgår att hen inte känner till ovan nämnda insatser kring matematikundervisningen. Rektorn berättar att det saknas ett strategiskt arbete för uppföljning av resultat på gruppnivå på skolan men att huvudmannen håller på ta fram en modell för detta som ska användas i alla skolor som drivs av huvudmannen.

Vidare framgår av den inskickade dokumentationen att skolan tillsammans med ytterligare en skola i kommunen sedan två år tillbaka är med i skolutvecklingsprojektet *Schools that deliver* i syfte att höja resultaten och öka trygghet och trivsel på skolan. Lärarna berättar under intervjun att det till viss del finns ett samlat arbete kring skolans värdegrund inom ramen för skolutvecklingsprojektet, men att det saknas en samlad analys av resultatet av det arbetet. Det finns fyra gemensamt formulerade

kärnvärderingar som ska gälla på skolan. Lärarna säger att de diskuterat innebörden av kärnvärderingarna och vad dessa betyder med eleverna i sina klasser. Lärarna säger dock att det varierar mellan lärarna i vilken utsträckning de arbetar med fördjupning och uppföljning kring kärnvärderingarna. Lärarna uppger att det saknas en tydlig plan för hur det fortsatta arbetet med kärnvärderingarna ska se ut. Under intervjun med rektorn framgår att hen är insatt i skolans arbete med kärnvärderingar och delar lärarnas bild av hur det arbetet bedrivs men det framgår även att rektorn inte följer upp hur värdegrundsarbetet genomsyrar lärarnas undervisning. Rektorns bild av skolans gemensamma värdegrundsarbete är att det har tappat fart på grund av rektorsbyte och det i dagsläget saknas ett samlat arbete kring värdegrundsfrågor. Rektor berättar vidare att planen är att få igång processen igen vid en gemensam studiedag i mars 2020 som de har tillsammans med en annan skola.

Rektorn ger ingen ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete

Granskningen visar att det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan. Rektorn berättar i intervjun att hen inte skaffat sig en samlad bild av jämställdhetsarbetet på skolan och att det inte finns en plan för skolans gemensamma arbete kring jämställdhetsfrågor. Av intervjun med lärarna framkommer att jämställdhetsarbetet till viss del integreras i undervisningen i ämnen som till exempel samhällskunskap och att det är upp till den enskilde läraren att planera för detta. Lärarna menar att det genomsyrar undervisningen men att lärarna gör på olika sätt. Vidare berättar de att de vid några tillfällen när alla lärare varit samlade pratat om jämställdhet när det gällt talutrymme i undervisningen men att det inte lett fram till några gemensamma åtgärder. I övrigt ger inga av de intervjuade grupperna några exempel på hur man arbetar gemensamt med jämställdhetsfrågor.

Rektorn behöver i större utsträckning leda det pedagogiska utvecklingsarbetet på skolan

Granskningen visar att rektorn inte leder och organiserar det pedagogiska utvecklingsarbetet. På skolan saknas till viss del forum för lärarna att träffas och driva ett strategiskt utvecklingsarbete. De saknas även styrning från rektorn gällande vilka frågor som ska diskuteras på skolan utifrån ett skolutvecklingsperspektiv. Under intervjun med lärarna framkommer att all pedagogisk personal träffas en gång per vecka i ett gemensamt möte. På mötet deltar den biträdande rektorn ibland. Där diskuteras oftast frågor av praktisk karaktär och sällan frågor som rör kunskapsöverföring, lärande och utveckling, säger lärarna. Lärarna berättar vidare att i samband med dessa gemensamma möten förekommer även möten i arbetslag men att det även där mest handlar om hur man ska lösa praktiska frågor som dykt upp.

Vidare framgår att rektor mycket sällan skickar ut frågor eller uppgifter till arbetslagen att diskutera för att sedan återkoppla till rektorn. Rektorn eller den biträdande rektorn deltar aldrig på arbetslagens möten. Vidare berättar lärarna att skolans pedagogiska personal, inom ramen för tidigare nämnda skolutvecklingsprojekt, är indelad i arbetsgrupper där varje grupp ansvarar för ett område. Exempel på områden är pedagogik, kärnvärderingar och organisation. Lärarna berättar att gruppernas uppdrag varit att presentera förslag på förbättringar inom sina områden som ett led i skolutvecklingsarbetet på de två skolorna. Dock menar lärarna att skolutvecklingsprojektet tappat fart det senaste läsåret samt att det bortsett från området kärnvärderingar inte gett några synbara avtryck i undervisningen.

Vidare visar granskningen att rektorn inte ger obehöriga lärare en planerad introduktion samt handledning i att planera och genomföra undervisningen. Under intervjun med lärarna framkommer att det tidigare fanns en plan på skolan för introduktion men att den nu inte följs. Personal som arbetar som obehörig lärare berättar att de vid anställningstillfället fick information om att biträdande rektorn skulle vara mentor för dem och att de skulle träffas en timme per vecka för handledning men att detta inte blivit av. Under intervjun med rektorn berättar rektorn att det inte förekommit någon introduktion utifrån en fastställd plan utan att rektorn istället vid några tillfällen stämt av läget med en av de obehöriga lärarna i kortare samtal. I övrigt känner rektorn inte till att obehöriga lärare får någon handledning gällande planering och genomförande av undervisning eller bedömning och betygsättning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera skolenhetens resultat samt undervisningens genomförande och utifrån analysen genomföra nödvändiga utvecklingsåtgärder.

Granskningen visar att skolan karaktäriseras av ett skolledarskap utan ledning och styrning av skolans utveckling. Rektorns uppföljning är allt för begränsad för att rektorn ska få en god och sann nulägesbild av resultat och hur väl undervisningen fungerar. Det saknas också arbetsprocesser där rektorn tillsammans med personal analyserar resultat för att finna såväl svagheter som framgångsfaktorer. Detta innebär att brister kanske inte uppmärksammas och att insatser som görs inte är behovsanpassade för skolans verksamhet. Detta kan i sin tur innebära att insatserna

inte bidrar till att utjämna eventuella skillnader inom skolan, mellan lärare, ämnen och årskurser.

Enligt skollagen ska planering, uppföljning och utveckling på skolenhetsnivå vara systematisk, kontinuerlig och löpande. Rektorn behöver göra elever och lärare delaktiga i uppföljning och även skapa förutsättningar för lärare att delge varandra synpunkter på varför måluppfyllelsen ser ut som den gör, vad problem i undervisningen beror på, och vilka skillnader och variationer som finns mellan elevgrupper, ämnen och ämnesområden. För att kvaliteten i skolans verksamhet ska utvecklas krävs, enligt läroplanen, att verksamheten ständigt prövas, resultat följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn, tillsammans med personalen, påbörjar ett systematiskt kvalitetsarbete där skolenhetens olika resultat följs upp, dokumenteras och analyseras. Rektorn har en central roll i att leda kvalitetsarbetet och det är viktigt att arbetet inte enbart inkluderar svagheter utan även tar fasta på de framgångsfaktorer som skolan har.¹ Det är även viktigt att rektorn tydliggör vilka mål i verksamheten som ska följas upp och skapar en tydlig sturktur för hur arbetet ska genomföras. En central del i kvalitetsarbetet är att rektor har en god kännedom om nuläget på skolan. Det betyder att rektorn behöver vara väl insatt i de olika processer som pågår på skolan även om hen inte är den som leder dem. Rektorn behöver utarbeta metoder för att följa upp undervisningens genomförande och hur lärarna låter värdgrundsarbetet genomsyra undervisningen. Rektorn behöver följa upp lärarnas styrkor och även identifiera behov av kompetensutveckling. Det kan genomföras genom att rektorn på ett strukturerat sätt gör lektionsbesök och ställer frågor kring undervisningen i medarbetarsamtal och andra former av möten med lärarna. Det är viktigt att rektorn skaffar sig en så bred bild av verksamheten som möjligt. De uppgifter om undervisningens genomförande, förutsättningar för genomförande, elevernas resultat och resultatet av skolans värdegrundsbete ligger till grund för den analys som rektorn ska göra och utifrån den ska rektorn sedan fatta beslut om och genomföra utvecklingsåtgärder.

¹ Skolverket allmänna råd (2012a) *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att undervisningen till övervägande del främjar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål beträffande kunskaper och värden. Undervisningen är i väsentliga delar varierad och kännetecknas av ett aktivt lärarstöd. Dock tydliggör inte lärarna syfte och målsättning med undervisningen för eleverna. Lärarna arbetar med att stärka elevernas självförtroende men behöver utveckla arbetet med att anpassa undervisningen efter varje elevs behov och förutsättningar. Undervisningen kännetecknas av att eleverna ges begränsade möjligheter att påverka val av metoder och arbetssätt och möjligheter till reflektion och utvärdering av undervisningen.

Undervisningen är varierad men läraren tydliggör inte syfte och målsättning för eleverna

Granskningen visar att den undervisning som bedrivs på Björketorpskolan är varierad och kännetecknas av ett aktivt lärarstöd. Däremot tydliggör lärarna inte syfte och målsättning med undervisningen för eleverna. Undervisningen har till stora delar ett logiskt flöde där de olika arbetsmomenten hakar i varandra. Vid en av de lektioner Skolinspektionen observerar arbetar eleverna med samma arbetsmoment hela lektionen och några elever har svårt att upprätthålla engagemang genom hela lektionen. Vid övriga lektioner finns dock en variation i arbetsuppgift samt växling mellan arbete individuellt, i par eller i grupp. I en klass arbetar eleverna efter individuella arbetsscheman och väljer själva när de ska arbeta med olika uppgifter under veckan. Läraren i den aktuella klassen berättar att ett av syftena med detta arbetssätt är att eleverna blir delaktiga i att styra över sin arbetsvecka och därmed även hur variationen av arbetsuppgifter ska se ut. Vid majoriteten av de observerade

lektionerna inleder läraren med att berätta vad som ska genomföras under lektionen och det skrivs även upp på whiteboardtavlan. I några fall används även kompletterande bildstöd. I intervjun med lärarna framgår att i ett arbetslag har de kommit överens om att starta varje dag med att eleverna får läsa tyst i 20 minuter. I övrigt framkommer inte av observationerna att lärarna har ett gemensamt synsätt kring strukturen i undervisningen.

Vidare visar granskningen att det saknas tydliga avslut på lektionerna. Flertalet av de observerade lektionerna avslutas med att eleverna avbryter sitt arbete och går ut på rast utan en gemensam avslutning där läraren till exempel samlar ihop elevernas reflektioner kring vad de lärt sig under lektionen. Under intervjun med lärarna framgår att det saknas ett gemensamt arbetssätt på skolan gällande struktur på lektioner men att lärarna delar med sig till varandra av tips och idéer kring detta. Några lärare säger även att det finns obehöriga lärare på skolan som tycker detta är särskilt svårt.

Granskningen visar också att lärarna sällan tydliggör mål och syfte med undervisningen för eleverna. Vid en av de observerade lektionerna samtalar läraren med eleverna om syftet med lektionen och eleverna får även möjlighet att i slutet av lektionen reflektera kring vad de lärt sig. I intervjun med rektorn berättar hen att det inte finns en samsyn på skolan kring struktur i undervisningen och att det inte heller finns ett pågående arbete kring hur lärarna ska nå en samsyn. Rektorn berättar vidare att det är ett utvecklingsområde på skolan och något som de behöver ta tag i.

Lärarna arbetar aktivt med positiv respons till eleverna men behöver utveckla arbetet med att utmana elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling

Granskningen visar att lärarna arbetar med att stärka elevernas självförtroende men behöver utveckla arbetet med att anpassa undervisningen efter varje elevs behov och förutsättningar. Undervisningen kännetecknas till stora delar av att lärarna bemöter eleverna med positiva förväntningar och med ett arbetssätt som stärker deras självkänsla genom uppmuntran och positiv och konstruktiv feedback. I flertalet av de observerade lektionerna är lärarna aktiva i att gå runt och uppmuntra och pusha eleverna och sporra dem att till exempel ytterligare utveckla svar de håller på att skriva.

Vidare visar granskningen att arbetet med att anpassa metoder och arbetssätt för att stimulera elevers lärande behöver utvecklas på skolan. I viss utsträckning genomförs anpassningar för elever i behov av stöd men i mindre grad utmanar de elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling. På alla observerade lektioner utom en arbetade eleverna med samma arbetsuppgifter och de fick samma genomgång av läraren. Av intervjun med eleverna framkommer att eleverna oftast arbetar med

samma saker och att de kan få jobba med färdighetsträning på digitalt läromedel eller en extra uppgift om de blir klara. Eleverna uppger också att läraren gör en markering i boken som visar hur långt de får lov att arbeta. När de som arbetar snabbt når markeringen får de arbeta med något annat för att vänta in de övriga som behöver längre tid på sig att göra klart uppgifterna. Av intervjun med lärarna framgår att elever som blir snabbt färdiga inte får utmanande uppgifter utan får vänta in övriga klassen och eventuellt göra en extrauppgift. Enligt lärarna är det bara i ämnet matematik som eleverna kan få jobba på i boken i egen takt. Lärarna säger att de inte ger elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling extra utmanande uppgifter från start på lektionerna utan att de eleverna får börja med samma uppgifter som övriga elever. Vidare berättar lärarna att de arbetar lite olika med att göra anpassningar för elever som har svårt att nå målen. Några lärare berättar att viktiga inslag i arbetet med att anpassa undervisningen är elevernas placering i klassrummet, hur de använder resurstöd samt hur de använder whiteboard, men uppger i övrigt inte några andra exempel på anpassningar. Andra lärare berättar att de förutom att anpassa läromedel även gör anpassningar i den fysiska miljön i klassrummet som till exempel hörselkåpor och använda avskiljande skärmar. Vidare berättar lärarna att de vid behov även gör anpassningar på gruppnivå. Som exempel nämner de skriftliga instruktioner på tavlan, elevernas placering i klassrummet och stöd av resurslärare vissa lektioner. I intervjun med elevhälsans personal framgår att skolan för närvarande saknar specialpedagog och att detta påverkar skolans arbete kring anpassningar på ett negativt sätt. Personal vänder sig ofta till elevhälsoteamet för stöd kring anpassningar och elevhälsoteamet uppfattar att det finns en osäkerhet hos vissa lärare när det gäller att anpassa undervisningen utifrån elevers behov och förutsättningar, inte minst bland lärare som är obehöriga. I intervjun med rektorn berättar hen att bristen på specialpedagog är problematisk och att det är en kompetens som också efterfrågas av personalen.

Undervisningen kännetecknas av ett visst elevinflytande men elevernas möjligheter till reflektion och delaktighet i undervisningen är små

Granskningen visar att undervisningen på Björketorpskolan delvis kännetecknas av att eleverna ges möjlighet att påverka val av metoder och arbetssätt. Eleverna ges emellertid begränsad möjlighet till reflektion och utvärdering av genomförda lektioner eller arbetsområden. I intervjun med eleverna framkommer att eleverna inte tycker att de blir involverade i undervisningen utifrån att de kan vara med och påverka kring innehåll eller genomförande. De berättar att det händer att de är med och bestämmer innehåll i digitala frågesporter samt att de under elevens val får välja mellan olika aktiviteter. I intervju med lärare framgår att en klass arbetar efter individuella arbetsscheman där läraren bestämt vad som ska genomföras under en vecka men där eleverna själva får välja i vilken ordning de ska utföras. Enligt eleverna är det mycket

sällan de får i uppgift av läraren att utvärdera och reflektera kring ett arbetsmoment, en lektion eller ett arbetsområde. De berättar att det händer ibland inom ett ämne. Några av de intervjuade lärarna berättar att de har olika metoder för eleverna att utvärdera undervisningen såsom skriftlig utvärdering i google-formulär, post it-lappar, exit-tickets och tummen upp/ner. Vid granskningen genomfördes sju lektionsobservationer och vid en av lektionerna gavs eleverna utrymme att utvärdera sitt arbete under lektionen samt reflektera över vad de lärt sig.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver se till att undervisningen utformas så att eleverna görs delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande.

Skolinspektionens granskning visar att lärarnas arbetssätt och metoder inte ger samtliga elever möjlighet till delaktighet så att de kan utveckla sin förmåga och vilja att ta ett personligt ansvar för sitt eget lärande och undervisningen.

Av läroplanen framgår att undervisningen ska bedrivas i demokratiska former och på ett sådant sätt att eleverna ges utrymme att utveckla sin förmåga och vilja att ta ett personligt ansvar. Vidare anges att eleverna, utifrån ålder och mognad, ska ges ett reellt inflytande över arbetsformer, arbetssätt och undervisningens innehåll. Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med personalen inleder ett arbete med att utveckla undervisningen avseende att öka elevernas delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen där utrymme även skapas för elevernas reflektion kring sitt eget lärande. För att kunna arbeta med att utveckla elevernas förståelse och medvetenhet kring den egna lärprocessen krävs dels att eleverna vet vad de förväntas lära sig och dels att de ges möjlighet att reflektera kring hur och vad de lärt sig. Denna process är en viktig del i elevernas kognitiva utveckling och därför behöver lärarna skapa tillfällen för regelbunden reflektion och utvärdering.² Det räcker inte att det görs vid några tillfällen per termin utan behöver integreras i undervisningen som ett naturligt inslag. Det har även visat sig att lärare som bedriver en undervisning där eleverna har ett inflytande kring undervisningen i ett tidigt skede har börjat involvera eleverna i planering och utvärdering.³ Att eleverna ges inflytande i

² Skolinspektionen (2018b) Tematisk kvalitetsgranskning: *Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen*.

³ Skolinspektionen (2018b) Tematisk kvalitetsgranskning: *Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen*.

undervisningen handlar inte enbart om val av metod, arbetssätt eller redovisningsform utan även om att eleverna ges möjlighet att påverka innehållet i undervisningen. Det är läraren som har ansvar för att planeringen för undervisningen följer läroplanen men det finns utrymme att involvera eleverna i resonemang kring om man ska lägga extra stort fokus kring specifika områden i det centrala innehållet.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i låg utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att det till viss del finns ett samlat arbete kring trygghet. Skolan deltar tillsammans med en annan grundskola i kommunen i ett skolutvecklingsprojekt och inom ramen för det har de arbetat fram en struktur för att bedriva ett trygghetsarbete. Denna struktur följs till vissa delar på skolan. Däremot saknas ett samlat arbete kring studiero. Det finns ingen gemensamt upparbetad strategi för hur det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet kring studiero ska bedrivas på skolan. Det är upp till varje enskild lärare att arbeta med studiero i sin klass.

På skolan finns till viss del ett samlat arbete kring trygghet

Skolinspektionens granskning visar att de visserligen inlett ett arbete för att skapa trygghet på skolan och att vissa insatser görs. Emellertid bedrivs det gemensamma arbetet inte aktivt och det skiljer sig åt mellan lärare i vilken utsträckning de arbetar enligt skolans gemensamma arbets- och förhållningssätt. I den skriftliga dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att skolan sedan höstterminen 2018 deltar i ett skolutvecklingsprojekt tillsammans med en annan grundskola i kommunen. Inom ramen för projektet har skolan arbetat fram fyra kärnvärderingar som ska ligga till grund för skolans främjande och förebyggande arbete med trygghet. Personal i skolans elevhälsoteam berättar i intervjun med Skolinspektionen att de tycker sig märka av ett bättre klimat på skolan sedan projektet

startade och att insatser skolan gjort, som till exempel att viss personal fått uppdrag att leda barnen i olika aktiviteter på rasterna, har gett resultat. De berättar att skolan genomfört egna trygghetsenkäter och att resultatet vid senaste tillfället visade en högre grad av trygghet bland eleverna på skolan. Skolinspektionens elevkät från 2019 visar att eleverna i årskurs 5 på Björketorpskolan anger något högre värden inom områden trygghet och studiero än riket i övrigt. Lärarna säger att personalen har en större samsyn nu än tidigare när det gäller hur de gemensamt vill arbeta med trygghetsfrågor och med skolans kärnvärderingar som ska ligga till grund för trygghetsarbetet med eleverna. Elevhälsoteamet har inte varit involverade i någon utvärdering av skolutvecklingsprojektet på skolan och är därför osäkra på om dess kärnvärderingar fullt ut genomsyrar arbetet i alla klasser. I intervjun med lärarna framkommer att skolans gemensamma kärnvärderingar är väl kända men att det varierar i vilken utsträckning respektive lärare arbetar med dessa i klasserna. Några lärare har på olika sätt arbetat igenom varje kärnvärdering med eleverna, har dem uppsatta på tavlan eller klassrumsväggen och knyter regelbundet an till dem i olika situationer som uppstår. Andra lärare uppger att de inte lagt ner tid på implementering eller på att hålla dem aktuella. Lärarna berättar vidare att skolans trygghetsenkät visserligen visar på hög trygghet bland eleverna men att det trots allt förekommer en del konflikter och våld på skolan och att personalen får lägga en del tid på att lösa konflikter. I intervjun med rektorn bekräftar hen lärarnas bild av att skolutvecklingsprojektet har stannat upp i samband med att tidigare rektorn slutat. Detta bekräftas även av verksamhetschefen för grundskolan, som deltar i rektorsintervjun, och hen menar att det är prioriterat att detta arbete tar fart under vårterminen.

På skolan saknas ett samlat arbete kring studiero

Granskningen visar att det är upp till varje enskild lärare att arbeta med studieron i sin klass och att graden av studiero varierar på skolan. I intervjun med lärarna och rektorn framkommer att det inte finns ett samlat arbete på skolan kring studiero. Lärarna uppger att de inte diskuterar gemensamma förhållningssätt utan mer hur de ska lösa olika akuta situationer. Vid lektionsobservationerna får inspektörerna ta del av undervisning där det är god studiero men även undervisning där eleverna inte har studiero. Det senare resulterar i att eleverna har svårt att koncentrera sig och fokusera på skolarbetet. Som exempel kan nämnas att elever återkommande stör ordningen genom att prata högljutt, svara utan att räcka upp handen och gå runt i klassrummet. Vissa lärare tillrättavisar eleverna utan framgång medan andra inte agerar alls när elever stör ordningen eller är högljudda. I intervju med eleverna framkommer att de sällan kan arbeta med uppgifterna utan att bli störda av andra elever. Några elever uppger att läraren sällan samtalar med eleverna om studiero och att de inte har några

trivselregler som gäller i klassrummet. Andra elever beskriver däremot att de har bra studiero och att de även har trivselregler i klassrummet som läraren regelbundet återkommer till. I intervjun med elevhälsans personal bekräftar de i mångt och mycket elevernas bild och menar att det generellt är dålig studiero på skolan. De säger att studieron ser olika ut i olika klasser och för olika lärare. I vissa fall har även elevhälsans socialpedagog varit inne i klasser för att ge stöd åt enskilda elever och på så sätt skapa bättre förutsättningar för studiero. Lärarna ser elevhälsoteamet som ett bra bollplank som kan ge råd och stöd men oftast sker sådana samtal informellt med kollegor i samband med exempelvis raster.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektor behöver arbeta för att det ska finnas ett samlat arbete kring studiero på skolan.

Skolinspektionens granskning visar att det saknas ett samlat arbete för att elevernas lärmiljö ska präglas av studiero. Arbetsmiljön som eleverna erbjuds möjliggör inte en så god inlärning som möjligt och ger dem därmed inte bra förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn inleder ett arbete för att utveckla ett samlat arbete kring studiero på Björketorpskolan som säkerställer att utbildningen präglas av studiero. En central del i arbetet för att skapa studiero är lärarnas främjande och förebyggande arbete. Studiero främjas av tydliga lektionsstrukturer och ett tydligt ledarskap i klassrummet. Undervisningen behöver vara varierad och ha ett målfokus som är tydligt för eleverna i en trygg och stödjande lärmiljö.⁴ Lärarna behöver tänka på att deras förmåga att planera, genomföra och utvärdera undervisningen spelar en avgörande roll för undervisningens genomförande och vad eleverna lär sig. En annan faktor lärarna behöver ta i beaktande är att elever som inte blir tankemässigt utmanande och stimulerade eller elever som inte får det stöd de

⁴ Skolinspektionen (2016) *Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen.

behöver riskerar bli passiva, uttråkade och ibland stökiga.⁵ För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan har ett gemensamt förhållningssätt kring detta. Skolan behöver ha väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt. I detta arbete behöver personalen även ta elevernas synpunkter i beaktande och arbeta för att de blir delaktiga i processen.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn inte analyserar skillnader i omdömen och betyg och därmed saknar kännedom om eventuella avvikelser. Rektorn säkerställer således inte att det finns en likvärdighet i arbetet. Vidare ges inte lärarna förutsättningar att samverka kring bedömningsfrågor för att säkerställa en likvärdighet i sina bedömningar.

Rektorn behöver utveckla arbetssätt och rutiner för analys av lärarnas samlade betyg och bedömningar utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte följer upp studieresultat och gör en samlad analys av dessa i syfte att identifiera avvikelser i lärarnas bedömning och betygssättning. Av intervjun med rektorn framgår att hen är medveten om att eleverna på skolan generellt har låga kunskapsresultat jämfört med kommunen och riket i övrigt. Rektorn har inte genomfört något analysarbete kring kunskapsresultaten och ger ingen tydlig förklaring till avvikelser som identifierats. Verksamhetschefen för grundskolan, som deltar under rektorsintervjun, berättar att huvudmannen under föregående termin haft en resultatdialog med alla rektorer och då identifierat att det finns ett stort utvecklingsbehov gällande att säkerställa likvärdighet i bedömning och

⁵ Skolinspektionen (2014b) *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen.

betyg. Utifrån analysen av resultatdialogen ska huvudmannen besluta om vilka utvecklingsåtgärder som ska sättas in på Björketorpskolan. I intervjun med lärarna framkommer att de analyserar elevernas resultat på individnivå i syfte att identifiera elever som riskerar att inte nå kunskapskraven men inte i syfte att säkerställa likvärdiga betyg eller bedömningar. Vidare framkommer att de inte fått i uppdrag av rektorn att göra en samlad analys som kan utgöra ett underlag till rektorn i ett arbete med likvärdig bedömning och betyg.

Rektorn behöver skapa förutsättningar för likvärdig bedömning och betygssättning

Av granskningen framgår att lärarna inte ges förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen eller betyg eller säkerställa att de är likvärdiga. Lärarna berättar i intervjun att det inte förkommer något samarbete med andra skolor kring sambedömning av nationella prov eller samverkan kring bedömningsfrågor inom olika ämnen och årskurser. Lärarna berättar att de lyft fram önskemål om samverkan med lärare på en annan skola inom kommunen men att det inte blivit något av det. Lärarna säger att de samverkar kring bedömningsfrågor inom sina arbetslag, årskurs 1-3 respektive 4-6. I varje arbetslag ingår tre lärare. Det sker dock ingen samverkan mellan arbetslagen. Vidare framgår att rektorn inte ger arbetslagen specifika uppdrag i arbetet med bedömning och rektorn är inte heller med i diskussioner kring bedömningsfrågor i arbetslagen. Lärarna säger även att de fick en halvdag till förfogande för samrättning av nationella proven i årskurs 3 respektive 6 inom arbetslaget under förra läsåret men att det var för kort tid. Vidare berättar lärarna att de inte fått i uppdrag av rektorn att göra en sammanställd analys av elevernas resultat på de nationella proven eller ställt dessa i relation till terminsbetyg och bedömningar.

Identifierat utvecklingsområde:

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för lärarna att kunna göra likvärdiga och rättvisa bedömningar.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna på skolan inte samverkar i syfte att säkerställa att deras bedömning och betygssättning är likvärdig och rättvis. Rektorn har inte skapat förutsättningar för lärarna att utföra detta arbete. Vidare finns inget upparbetat samarbete kring bedömningsfrågor med lärare på annan skola.

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn på Björketorpskolan utvecklar och tydliggör formerna för likvärdig bedömning och kvalitetssäkring av bedömning på skolan samt skapar förutsättningar för att detta sker både inom skolan och i samverkan med andra skolor. Rektorn ansvarar för att de bedömningar av elevernas kunskapsutveckling som lärare kontinuerligt gör är likvärdiga. För att säkerställa att så är fallet behöver rektorn skapa förutsättningar för lärare att använda olika metoder för bedömning och utveckla sin bedömarkompetens. Ett sätt att göra det är att samverka med lärare på den egna skolan och på andra skolor om tolkning av kunskapskrav och hur elevprestationer bedöms och vägs ihop.⁶ Lärarna behöver få tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera och allsidigt utvärdera elevernas kunskaper vid bedömningstillfällen och betygssättning. Det är också viktigt att lärarna får möjlighet att utveckla en samsyn kring att läsa och tolka kunskapskrav och vad som väger tyngre vid betygssättning.⁷ Ett annat sätt att säkerställa likvärdigheten vid bedömning och betygssättning är sambedömning av nationella prov. De bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen ska gå till. Dessutom bidrar sådana professionella samtal till ett kollegialt lärande som sannolikt utvecklar bedömarkompetensen hos lärarna.⁸ Likvärdighetsdiskussioner behöver föras inom arbetslag och skolenhet men det är även viktigt att få ta del av tankar och funderingar från kollegor på andra skolor. Därför behöver rektorer på skolor samverka för att skapa dessa förutsättningar för lärarna.

⁶ Skolverket (2013) *Sambedömning i skolan*.

⁷ Skolverket allmänna råd (2018) *Betyg och betygssättning*.

⁸ Skolverket (2013) Stödmaterial, *Sambedömning i skolan – exempel och forskning*.

På Skolinspektionens vägnar

X Susanne Nordberg

Beslutsfattare

Signerat av: Susanne Nordberg

X Mattias Johannessson

Mattias Johannessson

Utredare

Signerat av: Mattias Johannessson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Fredrik Nellemo medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sju lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt

lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 25-26 februari 2020. Besöket genomfördes av Mattias Johannesson och Fredrik Nellemo.

Björketorpskolan är en skolenhet i Marks kommun med elever i förskoleklass och årskurserna 1-6. Det går 87 elever i årskurserna 1-6 som är fördelade i en klass per årskurs. På skolenheten finns även ett fritidshem. Skolenheten leds av en tillförordnad rektor. Förskoleklass och fritidshemmet ingår inte granskningen.

Bilaga 3: Redovisningsformulär för vidtagna åtgärder med anledning av utvecklingsområden i regelbunden kvalitetsgranskning i Björketorpskolan, Marks kommun.

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Formulär för huvudmannens redovisning

Utvecklingsområde 1: Rektorn behöver följa upp och analysera skolenhetens resultat samt undervisningens genomförande och utifrån analysen genomföra nödvändiga utvecklingsåtgärder.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:

Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 2: Rektorn behöver se till att undervisningen utformas så att eleverna görs delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 3: Rektorn behöver arbeta för att det ska finnas ett samlat arbete kring studiero på skolan.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:

Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
Utvecklingsområde 4: Rektorn behöver skapa förutsättningar för lärarna att kunna göra likvärdiga och rättvisa bedömningar.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: